

ISM VADYBOS IR EKONOMIKOS UNIVERSITETO ETIKOS KODEKSAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. ISM vadybos ir ekonomikos universiteto (toliau – **ISM universitetas**) etikos kodekse (toliau – **Kodeksas**) apibrėžtos pagrindinės etinio elgesio nuostatos, kurių tikimasi iš ISM bendruomenės (kurią sudaro ISM universiteto akademinė bendruomenė, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme) ir kurių tiesiogiai nereglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai ir įstatymai, darbo sutartys bei ISM universiteto vidaus teisės aktai.
2. Etikos kodeksu siekiama:
 - apibrėžti ir įgyvendinti pagrindines etikos normas ir principus, kuriais ISM bendruomenė vadovaujasi savo veikloje;
 - pasiekti, kad ISM bendruomenė visuotinai pripažintų, laikytųsi ir propaguotų kompetencijos, verslumo, socialinės atsakomybės ir partnerystės vertybes;
 - nustatyti pagrindinius akademinės veiklos etikos principus – tiesos ir akademinės laisvės siekį – ir užtikrinti atsakingą šių principų taikymą;
 - skatinti ISM bendruomenę elgtis etiškai ir sąžiningai.

II. ETIKOS NORMOS IR PRINCIPAI

3. Etikos kodekso normos ir principai taikomi vykdant veiklą ISM universitete ir renginiuose, kur yra atstovaujama universiteto bendruomenė. Tai yra veikla, kai studentai ir dėstytojai kartu atlieka/vykdo su universitetu susijusius projektus ir užduotis. ISM bendruomenės nariai įsipareigoja:
 - laikytis ISM universiteto Etikos kodekso ir tinkamai atstovauti ISM universitetui;
 - aktyviai propaguoti akademinio sąžiningumo standartus – mokant, mokantis ir atliekant mokslinę tiriamąją veiklą;
 - netoleruoti ISM intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimų;
 - netoleruoti korupcijos, sukčiavimo ar bandymų daryti neigiamą poveikį ISM bendruomenės nariui;
 - nenurodyti ryšių su Universitetu reiškiant asmenines, politines, religines ar kitas pažiūras, galinčias pakenkti ISM universiteto reputacijai;
 - prisidėti prie nuolatinio tobulėjimo proceso, pasitelkiant konstruktyvią kritiką ir asmeniškai įsitraukiant;
 - vengti privačių ir ISM universiteto interesų konflikto.
4. Tarpasmeniniai ISM bendruomenės narių santykiai turi būti grindžiami pagarba, geranoriškumu, nešališkumu, žodžio laisve, nediskriminavimu ir akademinio solidarumu, ir turi būti sutelkti į mokymo, mokymosi ir mokslinių tyrimų kokybės užtikrinimą išlaikant kūrybinę atmosferą.
5. ISM bendruomenės nariai privalo užtikrinti ISM universiteto ir suinteresuotųjų šalių konfidencialios informacijos saugumą. Konfidenciali ISM universiteto informacija, yra informacija apie universiteto turtą ir finansines operacijas, duomenys apie universiteto akcininkus, klientus ir ISM bendruomenės narius, kuri nėra viešai prieinama.
6. Kiekvienas tiesioginis arba netiesioginis pasiūlymas priimti ar įteikti dovaną už tam tikrą numatomą arba prašomą paslaugą ar įsipareigojimą, sukeltantis asmeninių ir Universiteto interesų konfliktą, laikomas papirkimu, todėl yra nepriimtinas.

- ISM bendruomenės narių santykiai grindžiami bendradarbiavimo ir skaidrumo principais, vengiant neakademių ir nedarbinių įsipareigojimų, kurie gali sukelti interesų konfliktą.

III. ETIKOS KODEKSO PRIĖMIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

- Priimtas Etikos kodeksas yra viešas dokumentas, su juo gali susipažinti kiekvienas suinteresuotas asmuo. Privalu viešai apsvarstyti Etikos kodekso projektą, nes kodekso veiksmingumą galima greičiau užtikrinti asmeniniu ISM bendruomenės narių pasiryžimu negu primetamu įpareigojimu.
- Etikos komisija nagrinėja Etikos kodekso nuostatų pažeidimus. Komisijos narius renka studentų atstovybė, administracijos darbuotojai ir akademiniai darbuotojai, o Komisijos sudėtį tvirtina ISM universiteto rektorius. Etikos komisijos nariai renkami trejų metų kadencijai. Etikos komisijos narių rotacija vyksta kiekvienais mokslo metais organizuojant dalies komisijos narių rinkimus: pirmaisiais metais renkami trys akademiniai darbuotojai; antraisiais metais – du administracijos darbuotojai; trečiaisiais metais – du studentų atstovai. Etikos komisijos nariai gali eiti pareigas ne ilgiau kaip dvi kadencijas iš eilės.
- Sankcijas ISM bendruomenės nariams už etikos pažeidimus skiria Etikos komisija, atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą bei moralinį poveikį.
- Etikos kodekse neįmanoma numatyti visų galimų etikos normų pažeidimų, todėl Etikos komisija turi teisę priimti sprendimą dėl Kodekse nenumatytų neetiško elgesio atvejų, remdamasi bendrosiomis etikos normomis ir ISM universiteto vertybėmis.
- ISM bendruomenės nariai privalo informuoti Etikos komisiją apie bet kokius Etikos kodekso pažeidimus. Pranešimai apie galimus pažeidimus laikomi konfidencialia informacija, todėl Etikos komisija privalo užtikrinti, kad jokia informacija apie pranešusįjį asmenį nebūtų viešinama (pranešėjo apsaugos statusas).
- Etikos kodeksas neturi užkirsti kelio diskusijoms etikos klausimais. Priešingai – kodeksas priimamas kaip bendras bendruomenės narių susitarimas dėl elgesio nuostatų; jis turi propaguoti etišką elgesį ir skatinti diskusijas dėl etinių problemų ir jų sprendimo būdų.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- Etikos kodeksas įsigalioja nuo jo pasirašymo dienos.
- Etikos kodekso nuostatos gali būti peržiūrimos ir keičiamos ISM Etikos komiteto ir ISM bendruomenės narių siūlymu.
- Etikos kodeksą tvirtina ISM universiteto rektorius.
- Etikos kodeksas ir Etikos komisijos darbo reglamentas skelbiami ISM interneto svetainėje.

ETIKOS KOMISIJOS DARBO REGLAMENTAS

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Visa Etikos komisijos (toliau – **Komisija**) veikla siekiama sutelkti ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto (toliau – **ISM universitetas**) ir ISM bendruomenės narių (toliau – Bendruomenė) dėmesį į ISM universiteto pagrindinių vertybių pripažinimą, palaikymą ir skatinimą, įskaitant akademinės vertybes, akademinį sąžiningumą ir bendrųjų etikos normų laikymąsi.
- 1.2. Etikos komisijos darbo reglamentą (toliau – **Reglamentas**) tvirtina ISM rektorius ir jie įsigalioja nuo pasirašymo dienos.
- 1.3. Komisijos sudėtį tvirtina ISM universiteto rektorius.
- 1.4. Komisijos pirmininkas du kartus per mokslo metus atsiskaito už Komisijos veiklą ISM universiteto rektoriui.
- 1.5. Komisija nagrinėja etinio nusižengimo ir Etikos kodekso (toliau – **Kodeksas**) pažeidimų atvejus.
- 1.6. Visi pranešimai, skundai, prašymai ir informacija apie jų autorius yra laikoma konfidencialiais. Komisija užtikrina, kad nebūtų viešinama jokia informacija apie patį pranešimą, skundą, prašymą ar apie jį pateikusį asmenį.
- 1.7. Nuasmeninti komisijos sprendimai skelbiami ISM universiteto interneto svetainėje kartą per metus, pavasario semestro pabaigoje.

2. Komisijos funkcijos

- 2.1 Komisija atlieka keturias pagrindines funkcijas:
 - 2.1.1 įgyvendina, stebi ir vertina Kodeksą;
 - 2.1.2 palaiko Bendruomenės įsipareigojimą elgtis etiškai;
 - 2.1.3 skatina tvirtą akademinio sąžiningumo kultūrą Bendruomenėje vykdydama švietimo ir patariamąją veiklą;
 - 2.1.4 nagrinėja Bendruomenės etinių nusižengimų ir Kodekso pažeidimų atvejus ir nustato sankcijas Bendruomenės nariams.
- 2.2 Siekdama veiksmingai vykdyti savo tikslą, Komisija turi būti neutrali, o tai neatsiejama nuo dviejų esminių principų:
 - 2.2.1 nepriklausomumo: Komisija turi būti nepriklausoma, jai reikalingos institucinės garantijos ir apsaugos priemonės, leidžiančios Komisijai būti laisvai nuo išorės spaudimo priimant sprendimus;
 - 2.2.2 nešališkumo: Komisija sprendimus privalo priimti nešališkai, jos sprendimai ir svarstymai turi būti objektyvūs ir be išankstinio nusistatymo kurios nors susijusios šalies atžvilgiu.

3. Komisijos sudarymas ir sudėtis

3.1 Komisiją sudaro septyni Bendruomenės nariai:

- 3.1.1 trys akademinio personalo atstovai, kuriuos renka ISM akademiniai darbuotojai;
- 3.1.2 du administracijos atstovai, kuriuos renka ISM administracijos darbuotojai;
- 3.1.3 du studentų atstovai, išrinkti ISM studentų atstovybės.

3.2 Komisijos nariai renkami trejų metų kadencijai. Komisijos narių rotacija vyksta kiekvienais mokslo metais renkant naujus narius: pirmaisiais metais – tris akademinio personalo atstovus; antraisiais metais – du administracijos atstovus; trečiaisiais metais – du studentų atstovus. Komisijos nariai gali eiti pareigas ne ilgiau kaip dvi kadencijas iš eilės.

3.3 Kiekvienais mokslo metais per pirmąjį naujai išrinktos Komisijos posėdį Komisijos nariai slaptu balsavimu renka Komisijos pirmininką.

3.4 Jei kuris nors iš Komisijos narių atsistatydina arba ISM universiteto rektorius jį atšaukia dar nesibaigus kadencijai, į Komisiją renkamas kitas Bendruomenės narys, kaip nurodoma šio Reglamento 3.1. straipsnyje, pakeisiantis atšauktąjį ar atsistatydinusįjį narį likusiam kadencijos laikotarpiui.

3.5 Visi Komisijos nariai turi vienodas teises, išskyrus atvejus, kai vadovaujantis šiuo Reglamentu pirmininko balsas yra lemiamas.

3.6 Komisijos narys gali būti atleistas iš pareigų prieš pasibaigiant kadencijai, jei pažeidžia akademinę etiką ar bet kokią kitą teisės ar moralės normą, kai toks pažeidimas yra nesuderinamas su Komisijos nario pareigomis. Studentų atstovybės paskirti Komisijos nariai taip pat gali būti atšaukiami Studentų atstovybės nustatytais atvejais. Sprendimą dėl Komisijos nario atšaukimo turi patvirtinti ISM universiteto rektorius.

3.7 Etikos kodeksą pažeidęs asmuo trejų metų laikotarpiui netenka teisės būti Komisijos nariu.

4 Komisijos posėdžiai

4.1 Komisijos posėdžiai yra uždari, tačiau kai kuriais atvejais Komisija ir konkretaus ginčo šalys gali sutarti dėl atvirų posėdžių ar kitų Bendruomenės narių įtraukimo į posėdžius.

4.2 Komisijos posėdžiai organizuojami gavus prašymą ar skundą arba siekiant parengti Kodekso papildymus ar pakeitimus.

4.3 Teisę sušaukti Komisijos posėdį turi Komisijos pirmininkas, išsiųsdamas elektroninius laiškus su planuojamo posėdžio darbotvarke.

4.4 Jei neetiškas Bendruomenės nario elgesys tampa viešai žinomu, posėdžiai gali būti organizuojami ir Komisijos narių iniciatyva.

4.5 Komisijos posėdžius šaukia ir jiems pirmininkauja Komisijos pirmininkas.

- 4.6 Jei pirmininkas atšaukiamas arba jo nėra posėdyje, Komisija rengia slaptą balsavimą, kad nuspręstų, kuris Komisijos narys laikinai eis pirmininko pareigas.
- 4.7 Komisijos narys privalo nusišalinti nuo skundo ar prašymo nagrinėjimo esant bent vienai iš šių priežasčių:
- 4.7.1 aptariamasis klausimas yra tiesiogiai susijęs su pačiu Komisijos nariu;
 - 4.7.2 aptariamasis klausimas yra susijęs su asmenimis, kurie yra Komisijos nario šeimos nariai;
 - 4.7.3 aptariamasis klausimas yra susijęs su asmenimis, kurie yra Komisijos nario sutuoktiniai, partneriai ar globėjai;
 - 4.7.4 aptariamasis klausimas yra susijęs su sutuoktiniu (sugyventiniu), artimu giminaičiu, kuris yra tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuotas Komisijos sprendimo rezultatu;
 - 4.7.5 Komisijos narys nepakankamai gerai moka lietuvių kalbą, o konkrečiu atveju privalu gerai suprasti lietuvių kalba surašytą tekstą (pvz., plagiatą ar transkripciją lietuvių kalba) ar sakinę lietuvių kalbą. Tokiu atveju nelietuviškai kalbantys Komisijos nariai perduoda savo teises laisvai lietuviškai kalbantiems Komisijos nariams, kurie gali objektyviai išanalizuoti įrodymus. Tokį (-ius) asmenį (-is) privalo patvirtinti visi Komisijos nariai;
 - 4.7.6 galimas interesų konfliktas;
 - 4.7.7 yra kitų aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl Komisijos nario nešališkumo.
- 4.8 Komisijos posėdžiai yra teisėti, jei juose dalyvauja ne mažiau kaip du trečdaliai Komisijos narių.
- 4.9 Kiti Bendruomenės nariai gali būti kviečiami dalyvauti Komisijos posėdžiuose patariamąja teise.
- 4.10 Jei prašymas ar skundas yra susijęs su Komisijos nariu, šis Komisijos narys yra nušalinamas nuo prašymo ar skundo nagrinėjimo.
- 4.11 Jei prašymas ar skundas yra susijęs su Komisijos pirmininku, apie tokį prašymą ar skundą informuojamas ISM rektorius. Tokiu atveju Komisijos posėdį sušaukia ir jam pirmininkauja laikinai pirmininko pareigas einantis asmuo, kuris išrenkamas 4.6 punkte nustatyta tvarka.
- 4.12 Komisijos posėdžių protokolus rengia ir pasirašo Komisijos pirmininkas (arba laikinai einantis pirmininko pareigas asmuo). Protokoliai saugomi ISM universiteto teisės aktuose nustatyta tvarka. Posėdžių protokoliai rengiami anglų kalba ir, jei to pageidaujama, verčiami į lietuvių kalbą.
- 4.13 Pirmoji Komisijos darbinė kalba yra anglų kalba, antroji – lietuvių (tai yra, jei visi dalyvaujantys asmenys laisvai kalba lietuviškai, posėdis ar jo dalis gali būti vedama lietuviškai; priešingu atveju Komisijos darbinė kalba yra anglų). Jei į Komisijos posėdį pakviestas asmuo nesupranta anglų kalbos, ta posėdžio dalis, į kurią jis pakviestas, vyks lietuvių kalba. Bet kuriuo atveju, posėdžių protokoliai surašomi anglų kalba.

5 Komisijai teikiami prašymai ir skundai

- 5.1 Sprendimą dėl prašymo ar skundo priėmimo nagrinėti Komisija priima per 10 (dešimt) kalendorinių dienų nuo jo gavimo dienos. Prašymai ir skundai Komisijai teikiami per 10 (dešimt) kalendorinių dienų nuo galimo etikos pažeidimo paaiškėjimo dienos, tačiau Komisija gali nuspręsti šį terminą dėl pagrįstų priežasčių pratęsti iki trijų mėnesių. Šiam laikotarpiui pasibaigus,

esant ypatingoms aplinkybėms Komisija gali nuspręsti nagrinėti prašymą ar skundą pirmininko ir (arba) ISM rektoriaus iniciatyva motyvuotu sprendimu.

- 5.2 Bendruomenės nariai privalo informuoti Komisiją apie bet kokius Etikos kodekso pažeidimus bei pateikti prašymą ar skundą dėl galimo etikos pažeidimo.
- 5.3 Visi prašymai ir skundai turi būti teikiami užpildant specialią formą Komisijos internetinėje svetainėje arba Komisijos elektroniniu paštu: etika@ism.lt.
- 5.4 Kad prašymas ar skundas būtų nagrinėjamas, jame turi būti pateikta tokia informacija:
 - 5.4.1 teikiančio asmens vardas ir pavardė bei oficialus skundą ar prašymą teikiančiam asmeniui sukurtas ISM universiteto el. pašto adresas;
 - 5.4.2 galimo akademinės etikos pažeidimo aprašymas ir visi turimi dokumentai bei kiti įrodymai, turintys esminės reikšmės skundo ar prašymo nagrinėjimui iš esmės.
- 5.5 Tuo atveju, jei prašymo ar skundo teikėjas pareiškia norą likti anonimu (t. y. reikalauti informatoriaus statuso) arba prašyme ar skunde nepateikia savo asmeninės informacijos, Komisija gali nuspręsti padaryti išimtį ir netaikyti šio Reglamento 5.4.1 punkto.
- 5.6 Komisija privalo išnagrinėti ir priimti sprendimą dėl pateikto prašymo ar skundo per 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų nuo jo gavimo dienos. Komisijos pirmininkas turi teisę pasiūlyti Komisijai šį terminą pratęsti motyvuotu Komisijos sprendimu. Apskaičiuojant šiame punkte nurodytą terminą į jį nėra įskaičiuojamas vasaros atostogų laikotarpis.
- 5.7 Bendruomenės nariai, kurie yra įtariami padarę Etikos kodekso pažeidimą, yra informuojami apie tokio prašymo ar skundo gavimą bei turinį iki pirmojo Komisijos posėdžio paliekant objektyvų terminą savo rašytinei pozicijai pateikti.
- 5.8 Prašymo ar skundo subjektai turi teisę pateikti rašytinį atsakymą ir (arba) dalyvauti Komisijos posėdyje, kuriame bus nagrinėjamas toks prašymas ar skundas.
- 5.9 Jei skundą pateikęs asmuo prašo likti nežinomu, Komisija gali informuoti subjektą apie prašymo ar skundo turinį, neatskleisdama jį pateikusio asmens tapatybės.

6 Komisijos sprendimai ir rekomendacijos

- 6.1 Gavusi prašymą ar skundą, Komisija priima sprendimą dėl prašymo ar skundo pagrįstumo bei nusprendžia, ar konkrečiu atveju buvo pažeista akademinė etika.
- 6.2 Komisija taip pat gali ISM universiteto rektoriui ir ISM universiteto padaliniams teikti rekomendacijas – pasiūlymus dėl veiksmų, įskaitant politines idėjas, procedūrų tobulinimą, organizacinius ar personalo pokyčius ir kt.
- 6.3 Komisijos sprendimai ir rekomendacijos priimamos Komisijos narių balsų dauguma. Jei balsai pasiskirsto po lygiai, lemiamas balsas priklauso Komisijos pirmininkui.
- 6.4 Per 5 (penkias) darbo dienas nuo sprendimo priėmimo, pirmininkas Komisijos priimtus sprendimus ir rekomendacijas el. paštu išsiunčia ISM universiteto rektoriui, taip pat

darbuotojams, kurie turi įgyvendinti Komisijos priimtą sprendimą, bei šalims, kurioms tas sprendimas yra taikomas.

- 6.5 Šalys, kurioms taikomas sprendimas ar rekomendacija, turi teisę į asmeninį susitikimą su pirmininku, kurio metu Komisijos pirmininkas pateikia paaiškinimus dėl priimto Komisijos sprendimo ir jo pagrįstumo.

7 Komisijos skiriamos nuobaudos

- 7.1 Priėmusi sprendimą, kad buvo padarytas Etikos kodekso pažeidimas, Komisija turi teisę skirti pažeidimą padariusiam asmeniui proporcingą nuobaudą.
- 7.2 Komisijai nusprendus, kad studentas ar laisvasis klausytojas pažeidė akademinę etiką, jam gali būti skirta viena iš Etikos kodekso I priede numatytų nuobaudų.
- 7.3 Komisijai nusprendus, kad valdymo organo narys pažeidė Etikos kodekso normas, Komisija gali rekomenduoti ISM universiteto rektoriui pradėti procedūras, skirtas atšaukti šio ISM valdymo organo nario įgaliojimus.
- 7.4 Komisijai nusprendus, kad ISM universiteto darbuotojas pažeidė Etikos kodekso normas, Komisija pažeidimą padariusiam darbuotojui skiria įspėjimą ir (arba) papeikimą ir oficialiai apie tai informuoja ISM universiteto rektorių bei personalo vadovą, kurie tokį Komisijos sprendimą registruoja darbuotojo byloje, vadovaudamiesi ISM universiteto teisės aktų nustatyta tvarka.
- 7.5 Komisijai nusprendus, kad konkretus etikos pažeidimas kelia abejonių dėl esamo ar buvusio studento akademinio sąžiningumo įgyjant kvalifikaciją, laipsnį ar diplomą, ISM universiteto rektoriui gali būti rekomenduojama anuliuoti tokiam studentui suteiktą kvalifikaciją, laipsnį ar diplomą.
- 7.6 Komisijai nusprendus, kad ISM akademinio personalo narys ar jo padėjėjas rašydamas mokslinį darbą pažeidė Etikos kodekso normas, Komisijos pirmininkas inicijuoja šio mokslinio darbo autorystės panaikinimo procedūras ir apie tai informuoja mokslinio darbo recenzentą / leidėją.
- 7.7 Komisijai nusprendus, kad įgyvendinant mokslinių tyrimų ir (arba) eksperimentinės plėtros projektą buvo pažeista arba gali būti pažeista etika, Komisija gali rekomenduoti tyrėjui pasitraukti iš projekto ir (arba) paneigti arba atšaukti patvirtinimą dėl etiško elgesio projekte.

8 Apeliacinis procesas

- 8.1 Komisijos sprendimai ir rekomendacijos yra galutiniai ir neskundžiami ISM universitete, išskyrus paskirtos nuobaudos proporcingumą. Komisijos sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai.
- 8.2 Universiteto rektorius turi teisę raštu kreiptis į Komisijos pirmininką dėl etikos pažeidimą padariusiam asmeniui paskirtos nuobaudos proporcingumo. Tokiu atveju, sprendimas dėl nuobaudos palikimo ar pakeitimo priimamas vadovaujantis *ad hoc* principu ISM universiteto rektoriaus ir Komisijos pirmininko susitarimu.
- 8.3 Komisijos skirtos nuobaudos gali būti skundžiamos ISM universiteto rektoriui, kuris vienintelis turi teisę apskųsti Komisijai jos skirtą nuobaudą (žr. 8.2). Skundas, kartu su Komisijos sprendimu, privalo būti teikiamas ISM universiteto rektoriui elektroniniu paštu. Sprendimą dėl

PATVIRTINTA

ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto rektorius
2021 m. vasario 02 d. įsakymu Nr. 01-07-12

apeliacijos rektorius privalo priimti per 5 (penkias) darbo dienas, išskyrus tuos atvejus, kai rektorius apeliacijos pateikimo metu yra kasmetinėse atostogose, komandiruotėje, ar pan. Tokiu atveju ISM universiteto rektorius sprendimą privalo priimti per 5 (penkias) darbo dienas po to, kai baigiasi aukščiau nurodytos aplinkybės.

ISM VADYBOS IR EKONOMIKOS UNIVERSITETO ETIKOS KODEKSO I PRIEDAS AKADEMINĖS ETIKOS REIKALAVIMAI STUDENTAMS

Mokymas ir mokymasis yra pagrindinė ISM universiteto ir jo akademinės bendruomenės veikla. Akademinėms bendruomenėms – studentams, lektoriams, mokslininkams, dėstytojams ir profesoriams – privalu vadovautis unikaliomis vertybėmis, apibendrintai vadinamomis akademinė etika. Akademinės bendruomenės ir jos narių pagarba šioms vertybėms ir jų laikymasis vadinama akademinio sąžiningumu. Akademinės etikos ir akademinio sąžiningumo pagrindu laikomos vertybės sudaro bendrąjį elgesio kodeksą, kurio griežtai laikosi viso pasaulio akademinės bendruomenės.

ISM universiteto studentai taip pat priklauso šiai tarptautinei akademinėi bendruomenei, todėl visi ISM universiteto studentai yra atsakingi už etišką ir sąžiningą elgesį.

Šiame dokumente pateikiamos gairės studentams, skirtos padėti priimti etiškus sprendimus mokantis, ir apibrėžiančios etikos nuostatų nesilaikymo pasekmes. Kiekvienas studentas privalo susipažinti su ISM Etikos kodeksu ir šiomis gairėmis.

I. Etiškas studentų elgesys

Visi ISM universiteto studentai – bakalauro studijų, užsienio ir kviestiniai studentai, magistrantai ar vadovų magistrantūros, doktorantūros studentai, kaip ir bet kuris kitas ISM besimokantysis – asmeniškai atsako už etišką ir sąžiningą elgesį. Kiekvienas studentas atsako už savo darbus ir veiksmus. Toliau pateikiami akademinės etikos pažeidimų tipai:

1. **Plagiatas.** *Plagiatas – tai kito autoriaus darbo ar idėjų pateikimas kaip savo, įtraukiant į savo darbą ir nenurodant tikrojo autoriaus su paties autoriaus sutikimu ar be jo. Šis apibrėžimas apima bet kokią skelbiamą ir neskelbiamą medžiagą, nepriklausomai nuo to, ar ji pateikiama kaip rankraštis, spausdinta ar elektronine forma. Plagiatas gali būti tyčinis, atsiradęs dėl neatsargumo arba netyčinis.*¹

Yra keletas plagiato formų, įskaitant:

- I. **Pažodinį (angl. *verbatim*) citavimą nurodant citatos autoriaus:** *Citatas visada privalu išskirti kabutėmis arba įtrauka ir pilnai nurodyti cituojamus šaltinius. Skaitytojui visada turi būti akivaizdu, kurios teksto dalys yra jūsų savarankiška kūryba, o kur rėmėtės kito autoriaus idėjomis ir kalba.*
- II. **Perfrazavimas:** *kito autoriaus darbo perfrazavimas keičiant keletą žodžių ir jų tvarką, arba artimai laikantis kito autoriaus argumentavimo struktūros laikomas plagiatu, jei tinkamai nenurodomas perfrazuojamo teksto autorius. Gali nepakakti vien tik nurodyti teksto originalo autorių savame tekste; privalu užtikrinti, kad nesukurtumėte klaidinančio įspūdžio, kad perfrazuota formuluotė ar idėjų seka yra jūsų pačių kūrinys.*
- III. **Veiksmai susimokius:** *Tai gali apimti neteisėtą studentų bendradarbiavimą, gautos pagalbos nepripažinimą arba grupės darbui ar projektui taikomų taisyklių nesilaikymą. Privalu įsitikinti, kad gerai suprantate leidžiamą bendradarbiavimo mastą ir tai, kurias darbo dalis turite atlikti patys.*

¹ „Academic good practice – a practical guide“ Oksfordo universitetas. Visas toliau šiame skyriuje kursyvu pateikiamas tekstas apie plagiatą yra iš šio šaltinio.

- IV. **Netikslus citavimas:** Svarbu teisingai cituoti, laikantis dalykui įprastų citavimo taisyklių [arba patvirtinto stiliaus vadovo]. Be šaltinių sąrašo (t. y. bibliografijos), privalu nurodyti ir iš kur paimta cituojama ištrauka, tam panaudojant išnašas arba nuorodą tekste. Be to, bibliografijoje ar nuorodose nederėtų nurodyti jokių šaltinių, kuriais nesinaudojote.
- V. **Pagalbos nepripažinimas:** Turite vienareikšmiškai nurodyti visą pagalbą, kuria naudojotės rašydami darbą, pvz., kolegų studentų, laborantų ir kitų išorinių šaltinių pagalbą ar patarimus. Ši nuostata netaikoma jūsų darbo vadovo ar kuratoriaus teikiamai pagalbai arba įprastam korektūros skaitymui, tačiau būtina paminėti visą kitą pagalbą, dėl kurios iš esmės keičiasi turinys ar traktuotė.
- VI. **Profesionalių agentūrų ar kitų asmenų parengtos rašytinės medžiagos naudojimas:** Rašydami darbą, neturėtumėte naudotis profesionalių agentūrų paslaugomis ar pateikti už jus parašytą medžiagą, net ir turint jos autoriaus sutikimą.
- VII. **Automatinis plagiatas:** Draudžiama teikti vertinti darbą, kurį (iš dalies arba pilnai) jau teikėte dabartinių studijų kontekste ar studijuodami kurią nors kitą studijų programą, išskyrus atvejus, kai tai konkrečiai numatyta specialiose jūsų studijoms taikomose nuostatose. Kai cituojate kurį nors iš anksčiau parašytų savo darbų, t. y. darbą, kurs jau buvo skelbtas, turite tai aiškiai nurodyti. Identiškos vienu metu pateiktos darbo dalys taip pat bus laikomos automatinio plagiatu.

2. **Sukčiavimas.** Sukčiavimas yra tyčinis, nesąžiningas su akademinio darbo pateikimu arba dalyko atsiskaitymu susijęs elgesys. Sukčiavimas apima, bet neapsiriboja:

- i. kito studento testo ar egzamino darbo kopijavimą;
- ii. bendravimą su kitais studentais testo ar egzamino metu;
- iii. egzamino užduočių kopijų ėmimą ar gavimą be dėstytojo leidimo;
- iv. užrašų, „paruoštukų“ ar bet kokių kitų testo ar egzamino metu naudoti netinkamų informacijos priemonių naudojimą;
- v. akademinio darbo pateikimas arba atsiskaitymo laikymas už kitą studentą arba naudijimasis tokia paslauga.

3. **Klatojimas.** Tipiški klatojimo atvejai apima:

- i. įvertinto darbo taisymą be dėstytojo sutikimo;
- ii. dėstytojo parašo, pažymėjimų ar kitų dokumentų padirbinėjimą;
- iii. universiteto dokumentų, duomenų ar akademinų užduočių rezultatų (kursinių ir kitų darbų) klatojimą;
- iv. asmens tapatybės klatojimą egzamino ar kito studentų žinių patikrinimo metu.

4. **Mokslinių tyrimų etikos pažeidimai.** Jie apima:

- i. sąmoningą mokslinių tyrimų duomenų, prieštaraujančių mokslinių tyrimų hipotezei, slėpimą;
- ii. sąmoningai klaidinantį informacijos apie empirinių tyrimų metodiką teikimą;
- iii. empirinių tyrimų rezultatų, programinės įrangos, empirinės medžiagos pavyzdžių ar rankraščių vagystės ar tyčinio sugadinimo veiksmus;
- iv. kitų autorių tekstų, idėjų ar išradimų pateikimą tarsi jie būtų pačių sukurti;
- v. nepagrįstą bendraautorystės primetimą kolegoms ar pavaldiniams;
- vi. indėlio į kitų asmenų ar organizacijų mokslinius tyrimus neigimą ar slėpimą.

5. **Kyšininkavimas.** Atlygio siūlymas ar davimas mainais už akademinę paslaugą.
6. **Nemandagus, nepagarbus ar trikdantis elgesys.** Toks elgesys apima šiuos atvejus, tačiau vien jais neapsiriboja:
- i. nepagarbias ar priekabias pastabas studentams ir dėstytojams, taip pat tokias pat pastabas apie studentus ir dėstytojus;
 - ii. filmavimą, fotografavimą ar įrašinėjimą (asmeniškai dalyvaujant ar internetu) paskaitų, egzaminų ar konsultacijų metu be dėstytojo ir bet kurio kito nuotraukoje ar įrašė užfiksuoto asmens leidimo;
 - iii. nemandagų elgesį – šnabždėjimąsi, pajuokas, pašaipas ir pan.

II. Etikos pažeidimų sunkumo laipsniai

Etikos pažeidimus ISM Etikos komisija svarsto Etikos komisijos darbo reglamente nustatyta tvarka. Komisija etikos pažeidimus skirsto pagal jų sunkumo laipsnį:

- i. smulkus pažeidimas;
- ii. vidutinio sunkumo pažeidimas;
- iii. sunkus pažeidimas;
- iv. šiurkštus pažeidimas.

Etikos pažeidimo sunkumo laipsnis nustatomas atsižvelgiant į keletą veiksnių:

- i. ar yra įrodymų apie tyčinį bandymą įgyti pranašumą;
- ii. ar yra įrodymų, kad studento elgesys buvo sąmoningas, tyčinis, neatsargus, apgalvotas ar iš anksto suplanuotas;
- iii. pažeidimo rimtumą, atsižvelgiant į jo faktines ar galimas pasekmes;
- iv. koks procentinis balas konkrečiam darbui ar elgesiui suteikiamas rašant galutinį įvertinimą;
- v. ar tai padarė žalos kitam studentui ar ISM universitetui;
- vi. ar vieno atvejo ar darbo metu įvykdyti keli pažeidimai;
- vii. ar elgesys provokuoja kitus nusižengti.

III. Drausminės priemonės už etikos pažeidimus

Kiekvieno konkretaus akademinio pažeidimo aplinkybės gali stipriai skirtis. Skiriamos nuobaudos turi atspindėti šias aplinkybes protingumo ir proporcingumo ribose.

Šiomis gairėmis nesiekama riboti Etikos komisijos įgaliojimų ar lankstumo skiriant šiame dokumente numatytas nuobaudas. Kiekvienu konkrečiu atveju Etikos komisija vadovaujasi savo nuožiūra atsižvelgdama į reikšmingus veiksnius kaip nurodoma toliau.

Studentams taikomos trijų rūšių bendrojo pobūdžio drausminės priemonės:

- i. **įspėjimas** yra įspėjamoji priemonė, taikoma kaip atsakas ir priemonė, skirta atgrasyti nuo tam tikro veiksmo ar elgesio, kuris laikomas nesuderinamu su ISM universiteto vertybėmis ir etikos principais. Įspėjimai skiriami netinkamos akademinės praktikos atvejais;
- ii. **nuobauda** yra bausmė, taikoma kaip atsakas ir priemonė, skirta atgrasyti nuo tam tikro veiksmo ar elgesio, kuris laikomas nesuderinamu su ISM universiteto vertybėmis ir etikos

principais. Nuobaudos taikomos tais atvejais, kai konkretus elgesys laikomas akademinio nusižengimu;

- iii. **pašalinimas** yra priemonė, skirta studentams, kurių elgesys pagrįstai neleidžia jiems ateityje tam tikrą laikotarpį studijuoti arba visam laikui užkerta jiems kelią studijuoti ISM universitete.

Veiksmai, kai nusižengiama akademinio sąžiningumo principams, skirstomi pagal jų rimtumo laipsnį (žr. II skyrių). Bet kokia nuobauda turi atitikti akademinio nusižengimo mastą, ir būti skiriama įvertinus konkrečias faktines aplinkybes bei Etikos komisijos suformuotą precedentą ir atsižvelgiant į:

- i. pažeidimo rimtumą;
- ii. ar studento paaiškinimas atitinka kitus įrodymus;
- iii. studento akademinę patirtį;
- iv. santykinę užduoties / egzamino proporciją;
- v. lengvinančias aplinkybes, kurios gali padėti paaiškinti studento veiksmus, tokioms aplinkybėms suteikiant deramą svorį; pareiga pateikti lengvinančių aplinkybių įrodymus tenka studentui;
- vi. ankstesnius ir (arba) daugybinius atvejus (jei studentas nusižengia nebe pirmą kartą arba vienu metu padarė daugiau negu vieną nusižengimą).

Drausminės nuobaudos gali apimti vieną ar daugiau iš toliau vardijamų priemonių:

- i. rašytinį įspėjimą;
- ii. privalomą akademinio sąžiningumo arba dalyko (-ų) užduoties (-čių) atlikimą;
- iii. privalomą papildomos užduoties atlikimą arba užduoties ar egzamino perlaikymą;
- iv. prastesnį atliktos užduoties, egzamino ar darbo įvertinimą;
- v. prastesnį dalyko srities pasiekimų įvertinimą;
- vi. neigiamą dalyko pasiekimų įvertinimą;
- vii. tikimybę netekti teisės vieną ar daugiau semestrų pasinaudoti *Erasmus+* teikiamomis galimybėmis;
- viii. pagal mainų programą atvykusio studento atveju, siunčiančiojo universiteto informavimą apie susiklosčiusią situaciją;
- ix. atsisakymą skirti ISM stipendiją arba jos atšaukimą;
- x. bakalauro, magistro ar daktaro darbo pateikimo ir (arba) gynimo atidėjimą arba uždraudimą jį ginti vieną ar daugiau semestrų;
- xi. išbraukimą iš ISM universiteto studentų sąrašų be teisės studijuoti ne ilgiau kaip dvejus metus, išskyrus atvejus, kai ISM universiteto rektorius nustato, kad studentas turėtų būti išbrauktas iš universiteto visam laikui;
- xii. kitas galimas aplinkybes atitinkančias nuobaudas.

IV. Apeliacinis procesas

Apeliacinis procesas aprašomas ISM Etikos komisijos darbo reglamento 8 punkte, kuris nustato, kad:

- I. Komisijos sprendimai ir rekomendacijos yra galutiniai ir neskundžiami ISM universitete, išskyrus paskirtos nuobaudos proporcingumą. Komisijos sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai.
- II. Nuobaudos proporcingumas gali būti skundžiamas ISM universiteto rektoriui, kuris turi teisę raštu kreiptis į Komisijos pirmininką dėl etikos pažeidimą padariusiam asmeniui paskirtos nuobaudos proporcingumo persvarstymo.

ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto Etikos kodekso II priedas Akademinės etikos reikalavimai dėstytojams

Mokymas ir mokymasis yra pagrindinė ISM universiteto ir jo akademinės bendruomenės veikla. Akademinėms bendruomenėms – studentams, lektoriams, mokslininkams, dėstytojams ir profesoriams emeritams – privalu vadovautis unikaliomis vertybėmis, apibendrintai vadinamomis akademinė etika. Akademinės bendruomenės ir jos narių pagarba šioms vertybėms ir jų laikymasis vadinama akademinio sąžiningumu. Akademinės etikos ir akademinio sąžiningumo pagrindu laikomos vertybės sudaro bendrąjį elgesio kodeksą, kurio griežtai laikosi viso pasaulio akademinės bendruomenės.

ISM universiteto dėstytojai taip pat priklauso šiai tarptautinei akademinėi bendruomenei. Atitinkamai visi ISM universiteto dėstytojai yra atsakingi už etišką ir sąžiningą elgesį. Kiekvienas dėstytojas privalo susipažinti su ISM Etikos kodeksu ir šiuo dokumentu.

Šiame dokumente pateikiamos gairės dėstytojams, skirtos padėti priimti etiškus sprendimus dėstant.

I. Etiškas dėstytojų elgesys

ISM universiteto dėstytojai – bet kuris universiteto darbuotojas ar kitu sutartiniu pagrindu samdomas asmuo, dalyvaujantis mokant ar vertinant ISM studentų pasiekimus – turi pareigą laikytis tam tikrų akademinės etikos ir sąžiningumo normų.

Su etika siejama dėstytojų atsakomybė:

1. Dėstytojai privalo skatinti dėstytojų ir studentų idėjų raiškos laisvę bei mainus.
2. Studentų žinių ir gebėjimų vertinimas turi būti sąžiningas, skaidrus ir suderinamas su dėstomu dalyku.
3. Naudojimasis studentų žiniomis bei gebėjimais asmeniniais tikslais laikytinas dėstytojo neetišku elgesiu. Neetiška naudotis studentų darbais juos skelbiant leidiniuose be tinkamos nuorodos į autorystę.
4. Dėstytojai privalo aktyviai mažinti studentų galimybes užsiimti akademiškai nesąžininga veikla ir kruopščiai siekti atskleisti studentų akademinio nesąžiningumo atvejus.
5. Dėstytojams draudžiama užsiimti patyčiomis – savo elgesiu siekti pakenkti, pažeminti, įbauginti ar naudoti prievartą prieš studentą ar studentų grupę – ar toleruoti studentų tarpusavio patyčias auditorijoje.
6. Dėstytojai privalo informuoti Etikos komisiją apie bet kokį studentų nesąžiningo elgesio atvejį (išsamiai aprašytą Etikos kodekso I priede), įskaitant plagiatą, sukčiavimą, duomenų klastojimą, egzaminų ar įskaitų klastojimą, naudojimąsi išorine pagalba egzamino ar vertinimo metu, kito asmens darbo pateikimą kaip savo, atvejus, kai uždirbama atliekant užduotis už kitus studentus, perkami darbai / atliktos užduotys ir pateikiami akademinės bendruomenės nariui vertinti (nesavarankiškas kūrinio rengimas), kai tas pats jau įvertintas darbas / atlikta užduotis pateikiama studijuojant kitą dalyką ar kitam laipsniui gauti ir t.t.

7. Palaikydamas ISM pastangas visiems studentams padėti atitikti aukštus ISM akademinis standartus, ISM universitetas privalo sudaryti – ir padėti dėstytojams sudaryti – tinkamas sąlygas specialiųjų poreikių (pavyzdžiui, regėjimo, klausos, judėjimo ir kitą fizinę negalią, arba medikų patvirtintų mokymosi sutrikimų) turintiems studentams.
8. Dėstytojai privalo stengtis būti nešališki ir nediskriminuoti; pavyzdžiui, dėstytojai turėtų vengti atvejų, kai studento vertinimui įtakos turi jo dalyvavimas ar nedalyvavimas politinėje ar socialinėje veikloje.
9. Dėstytojai privalo saugoti studentų asmens duomenis Bendrojo asmens duomenų apsaugos reglamento ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka.
10. Dėstytojai negali prašyti studento atskleisti asmens duomenis diskutuojant grupėje, išskyrus asmens duomenų teisinę apsaugą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatytus atvejus.
11. Dėstytojai privalo saugoti konfidencialią informaciją apie studentą. Vadovaujantis informacijos konfidencialumo principu reikalaujama, kad dėstytojai:
 - visą gautą konfidencialią informaciją apie studentą laikytų konfidencialia, nepriklausomai nuo to, ar ji susijusi su studento akademinė pažanga, asmeniniu gyvenimu ar politinėmis ir religinėmis pažiūromis;
 - informaciją apie studento akademinis įvertinimus ar nuobaudas trečiosioms šalims atskleistų tik gavę raštišką studento sutikimą arba turėdami tam teisinį pagrindą, susijusį su žala kitiems asmenims;
 - vengtų aptarinėti studento pasiekimus, išskyrus atvejus, kai vertinami studentų apeliaciniai skundai, egzaminų ar įskaitų rezultatai ir kiti akademiniai klausimai, kuriuos siekiant objektyviai išspręsti toks aptarimas yra pateisinamas;
 - asmeninę informaciją naudotų tik švietimo ar mokslinių tyrimų tikslais ir tik gavę raštišką studento sutikimą;
 - užtikrintų, kad trečiosioms šalims nebūtų prieinamos viešam darbo gynimui neskirtos pastabos apie studento darbą ir (arba) atliktą užduotį;
12. Dėstytojai turi teisę pasirinkti, ar studento prašymu rašyti jam rekomendaciją, ar ne; rašydami rekomendacijas, dėstytojai turi stengtis būti sąžiningi ir objektyvūs.
13. Dėstytojai turi gerbti kolegų intelektualinę nuosavybę ir ją saugoti: autorinę kolegų parengtą mokomąją medžiagą – skaidres, užrašus, įrašus ir t. t. – naudoti tik gavus autoriaus leidimą ir tik nurodant medžiagos autorystę bei tiksliai cituojant.

II. Drausminės priemonės už etikos pažeidimus

14. Etikos pažeidimus Etikos komisija svarsto Etikos komisijos darbo reglamente nustatyta tvarka.
15. Komisijai nusprendus, kad ISM universiteto darbuotojas pažeidė Etikos kodekso normas, Komisija pažeidimą padariusiam darbuotojui skiria įspėjimą ir (arba) papeikimą ir oficialiai apie tai informuoja ISM universiteto rektorių bei personalo vadovą, kurie tokį Komisijos sprendimą registruoja darbuotojo byloje, vadovaudamiesi ISM universiteto teisės aktų nustatyta tvarka.

III. Apeliacinis procesas

16. Kaip išsamiai aprašoma ISM Etikos komisijos darbo reglamento nuostatų 8 punkte:

- I. Komisijos sprendimai ir rekomendacijos yra galutiniai ir neskundžiami ISM universitete, išskyrus paskirtos nuobaudos proporcingumą. Komisijos sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai.
- II. Nuobaudos proporcingumas gali būti skundžiamas ISM universiteto rektoriui, kuris turi teisę raštu kreiptis į Komisijos pirmininką dėl etikos pažeidimą padariusiam asmeniui paskirtos nuobaudos proporcingumo persvarstymo.